ACUMULAREA DE MĂRCI ÎN EXPRIMAREA DIMINUTIVĂRII. DUBLA DIMINUTIVARE ȘI DIMINUTIVAREA MULTIPLĂ

VIOLETA LEU
Universitatea din București

1. Introducere

În româna actuală asistăm la o adevărată explozie lexicală, existând o avalanșă de termeni noi în diverse domenii ale limbii. Inovațiile lingvistice, fie ele împrumuturi sau creații interne, asigură dinamica limbii, funcționarea și continuitatea acesteia, limba fiind astfel un organism viu, afirmația lui Coșeriu conținând referiri clare la acest aspect:

> „Schimbarea în limbă nu este «alterare» sau «deteriorare» cum se spune în terminologia naturalistă, ci reconstrucție, înnoire a sistemului și ea asigură continuitatea și funcționarea acestuia. Limba se face prin schimbare și «moare» ca atare atunci când încetează să se schimbe." (Coșeriu 1997/1978: 246)

În cele ce urmează vom analiza câteva cuvinte, unele chiar frapante prin modul de formare, respectiv câteva structuri lexicale formate prin acumularea de mărci diminutivale. Vom identifica și clasifica diversele combinații la care recurge vorbitorul pentru a exprima și a accentua diminutivarea în limba română. Analiza de față este una descriptivă, semantică și contextuală, oprindu-ne asupra situațiilor relevante. Majoritatea exemplelor oferite au fost preluate din surse academice sau provin din corpusuri de română vorbită, din conversații informale desfășurate în emisiuni de televiziune sau din diverse site-uri de internet, de fiecare dată sursa fiind citată. Precizăm că unele exemple preluate din mediul virtual au fost ușor modificate în sensul adăugării diacriticelor.

2. Delimitări conceptuale

Vom înțelege prin *dublă diminutivare* acumularea a două mărci ce ilustrează procedeul diminutivării, iar prin *diminutivare multiplă* vom înțelege acumularea a minimum trei mărci ce ilustrează procedeul diminutivării. Așa cum vom vedea, mărcile pot fi sufixe diminutivale, prefixoide sau cuvinte cu sensul de „mic". Întotdeauna o marcă este în mod necesar reprezentată de un sufix diminutival, întrucât în limba română diminutivarea este definită ca un proces sintetic.

Primul care a vorbit despre fenomenul dublei diminutivări în limba română, introducând și conceptul, a fost Sextil Pușcariu (1974/1929: 299). Lingvistul vorbește despre un sens

BDD-V1702 © 2015 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:00:05 UTC)

foarte micşorat în *bucăţicuţă*, datorat unei „duble diminuţii”: *bucată* – *bucăţică* DIM1 – *bucăţicuţă* DIM2. Chiar dacă nu oferă explicaţii suplimentare, observăm că lingvistul înţelege prin dubla diminutivare o derivare succesivă a aceluiaşi cuvânt cu două sufixe diminutivale diferite. Mai târziu, Elena Carabulea discută despre dubla diminutivare în limba română, înţelegând prin aceasta „cumulul de mărci folosite pentru exprimarea diminutivării fie în cadrul unui singur procedeu, derivarea, fie prin folosirea simultană a unor procedee diferite” (Carabulea 1972: 509). De asemenea, Chircu (2011: 77) utilizează sintagma *dublă diminutivare* cu înţelesul dat de Carabulea, chiar dacă nu specifică acest lucru.

Conceptul de *diminutivare multiplă* l-am preluat din Manova şi Winternitz (2011: 115), unde sunt discutate cazuri de triplă diminutivare în bulgară şi poloneză, mai precis substantive derivate cu trei sufixe diminutivale. Precizăm că am adaptat conceptul, prin diminutivare multiplă înţelegând combinaţia a minimum trei mărci care marchează o diminutivare suplimentară, aşadar nu doar sufixe.

Un aspect care prezintă interes este bogăţia terminologiei, multe concepte nefiind consacrate, însă în cuprinsul articolului vom încerca să facem referire la o parte din ele. Iniţial vom analiza cazurile de dublă diminutivare, iar ulterior pe cele de diminutivare multiplă. Înaintea concluziilor ce reies din analiza efectuată am rezervat o secţiune în care ne axăm pe relevarea principalelor cauze ce au dus la apariţia diminutivării duble şi multiple în limba română.

3. Dubla diminutivare

În această secţiune vom discuta cazurile în care se combină două mărci în exprimarea diminutivării, de cele mai multe ori pentru a fi evidenţiată ideea de mic sau pentru a se accentua diverse aspecte conotative.

3.1. *Două sufixe diminutivale diferite*

În general, procedeul de acumulare a două sufixe cu aceeaşi valoare semantică este un fapt care constituie mai degrabă o excepţie în limba română. Excepţia este constituită în mare parte de sufixele diminutivale, în cazul acestora existând o capacitate de combinare destul de productivă. Observat prima oară de Puşcariu (1974/1929), fenomenul a fost semnalat de Bourciez (1956/1930: 565) ca fiind o trăsătură a limbii române: „De plus, le roumain procède souvent par accumulation de diminutifs: *muier-uş-că* «femmelette», *mân-uş-iţă* «petite main»”, observaţia fiind adevărată, chiar dacă exemplele oferite cunosc astăzi o altă interpretare, considerându-se că există de fapt un singur sufix diminutival. Pentru Hasselrot (1957: 266) combinarea a două sufixe diminutivale duce la formarea unui „superdiminutiv”. Procedeul combinării sau înlănţuirii a două sufixe „se explică iniţial ca o derivare în trepte, prin adăugarea unui nou sufix la o bază secundară formată cu un sufix diminutival” (Carabulea 1972: 510). Derivarea în trepte reprezintă specificul dublei diminutivări prin acumulare de sufixe, cel de-al doilea sufix diminutivând încă o dată un cuvânt deja diminutivat.

Tudose (1978) foloseşte denumirea de „dublă sufixare”, autoarea înţelegând prin aceasta combinaţia dintre o temă şi un sufix compus, fenomenul reflectând „tendinţa limbii de a exprima o anumită valoare prin mai multe mărci în acelaşi timp“ (Tudose 1978: 176). Observăm din exemplele oferite chiar de autoare că aceasta înţelege prin sufixul compus un sufix care poate fi analizabil în două sau chiar trei sufixe. Astfel, discutând forme precum *june* – *junel* DIM1 – *junelaş* DIM2, *mic* – *mititel* DIM1 – *mititeluţ* DIM2, *mamă* – *mămucă* DIM1 – *mămucuţă* DIM2, Tudose consideră că „temele sunt selectate de sufixe din aceeaşi clasă

BDD-V1702 © 2015 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:00:05 UTC)

semantică, dar cu structuri diferite, simple sau compuse" (Tudose 1978: 176). Autoarea remarcă că dubla sufixare poate fi întâlnită în limba populară la derivarea cu două sufixe cu valoare de nume de agent, în formații precum *pădurareș, tolbașar*, dar mai ales la derivarea cu două sufixe diminutivale, printre exemplele date aflându-se: *burticuță, înălticuț, mielușel, purcicuță* ș.a. (Tudose 1978: 177-178).

Farcaș (2008: 43-44), discutând despre derivarea diminutivală „în trepte cu formanți diferiți", prin formanți autorul referindu-se de fapt la sufixe, observă crearea unor „derivate suprasufixate". Exemplele de derivate suprasufixate oferite sunt specifice graiului maramureșean, după cum precizează chiar autorul: *frate – frățior* DIM1 – *frățiorel* DIM2, *amuietuca* DIM1 – *amuietucuța* DIM2, însă acestea ilustrează același fenomen al combinării a două sufixe diferite.

Din exemplele oferite de Carabulea (1972: 510) remarcăm că înlănțuirea a două sufixe diminutivale diferite apare, cu precădere, la substantive, atât la substantivele comune: *mamă – mămucă* DIM1 – *mămucuță* DIM2, *pat – pătuc* DIM1– *pătucel* DIM2, cât și la substantivele proprii: *Ana – Anica* DIM1 – *Anicuța* DIM2, *Gheorghe –Gheorghiță* DIM1 – *Gheorghițică* DIM2. De asemenea, și la alte părți de vorbire se poate întâlni fenomenul, însă într-o măsură mult mai mică, de pildă la adjective: *mic – micuț* DIM1– *micuțel* DIM2 sau la adverbe: *oleacă – olecuță* DIM1– *olecuțică* DIM2. Zafiu (2011: 374) oferă câteva exemple asemănătoare, acestea fiind cazuri de „diminutivare recursivă": *mamă – mămică* DIM1 – *mămicuță* DIM2, *drag – drăguț* DIM1 –*drăguțel* DIM2. Termenul de *recursivitate* este folosit de Nieuwenhuis[1] (1985: 97, *apud* Dressler și Merlini Barbaresi 1994: 100), dar și de Dressler și Merlini Barbaresi (1994: 100) pentru a se referi la acumularea, combinația sau repetiția de sufixe diminutivale. Mai exact „recursive diminution (...) can express further denotative diminution and/or connotative intensification" (Dressler și Merlini Barbaresi 1994: 137-138), evidențiindu-se faptul că „recursive semantic diminution is easy with nouns referring to a small dimensional value (...) other instances are again pragmatic or only occur in re-elaborations" (Dressler și Merlini Barbaresi 1994: 140).

Procedeul este bine reprezentat, existând creații recente, cum ar fi: *lăpticuț* (*lapte – lăptic* DIM1 – *lăpticuț* DIM2), *pupicuț* (*pup – pupic* DIM1 – *pupicuț* DIM2), *somnicuț* (*somn – somnic* DIM1 – *somnicuț* DIM2), *străduțică* (*stradă – străduță* DIM1 – *străduțică* DIM2), *Mircicuță* (*Mircea – Mircică* DIM1 – *Mircicuță* DIM2):

(1) *mă bucur că Alexuțu papă **lăpticuț**... și că e grăsunel și frumușel* (mami.ro);
(2) *Bebe vă trimite un **pupicuț**, deși pe mine nu vrea să mă pupe* (softpedia.com);
(3) *hai la **somnicuț*** (desenatori.ro);
(4) *ea chiar ni s-a părut greu de găsit, e pe o **străduțică** lăturalnică, am avut mare noroc că am dat de ea* (miresici.ro);
(5) *„La **Mircicuță**" este un client vechi al nostru. Numai luna aceasta i-am dat încă două amenzi, în valoare de zece milioane de lei, pentru vânzarea de preparate din carne mucegăită* (gds.ro).

Remarcăm că noile creații sunt substantive, la fel ca majoritatea cuvintelor ce primesc două sufixe diminutivale, acest aspect confirmând ierarhia diminutivizării formulată de Nieuwenhuis (1985: 223, *apud* Dressler și Merlini Barbaresi 1994: 131): substantive > adjective > verbe > numerale > interjecții > pronume > prepoziții > demonstrative. În ceea ce

[1] Nieuwenhuis, Paul, 1985, *Diminutives*, teză de doctorat nepublicată, Universitatea din Edinburg.

BDD-V1702 © 2015 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:00:05 UTC)

privește combinarea a două sufixe diminutivale în română menționăm faptul că „nu se poate stabili totdeauna o ordine: același sufix poate sta uneori pe ultimul loc, alteori pe primul loc, în lanțul sufixal” (Carabulea 1972: 510).

3.2. *Două sufixe diminutivale identice*

Numită și „redoublement” (Diez 1874: 262), derivarea cu două sufixe diminutivale identice, mai precis prin adăugarea sufixului *-ică* la un diminutiv format tot cu *-ică*, reprezintă un caz special. Afirmația este însă discutabilă, întrucât nu toate diminutivele formate cu *-icică* s-au format printr-o dublă diminutivare. Dacă pentru *burtă – burtică* DIM1 – *burticică* DIM2 avem o derivare în trepte (Carabulea 1972: 510), nu putem spune cu certitudine același lucru și despre *berică – bericică, noptică – nopticică, scărică – scăricică, scumpică – scumpicică*, întrucât nu avem dovezi care să confirme faptul că inițial au fost formele cu un sufix *-ică*, iar ulterior s-a mai adăugat încă unul. Derivatele cu sufixul *-ică* s-au putut forma prin analogie cu alte forme, iar *-icică* poate fi considerat un sufix compus, nedivizabil. De altfel, din lipsa unor diminutive atestate formate cu sufixul *-ică*, considerăm că *-icică* poate fi interpretat ca un sufix compus în derivate precum: *bălticică, cărticică, curticică, floricică, luntricică, pielicică, pietricică, ploicică, sforicică.* Cert este faptul că existența unor formații create inițial prin derivare în trepte a dus la formarea sufixului compus, așa cum precizează Carabulea (1972: 510):

> „Din astfel de formații cu analiză dublă s-au detașat derivative compuse (...) care au putut fi considerate ca un grup constituit, formând un singur derivativ și cu care s-au format derivate ca *buricică, luntricică, stăricică*”.

Atașarea sufixului *-icică* poate fi semnalată și în cazul unor adjective precum *bunicică* < *bună, măricică* < *mare, scurticică* < *scurtă, tăricică* < *tare.*

3.3. *Diminutivarea și compunerea*

Cu scopul de a se intensifica ideea de micime se combină diminutivarea cu procedeul compunerii, elementele de compunere folosite fiind *mini-*, respectiv *micro-*, ambele având sensul „foarte mic”. Situațiile în care prefixoidul *mini-* este atașat unei forme diminutivale sunt destul de numeroase. Pe lângă exemplele identificate de Carabulea (1972: 511) *minifustiță, mini-străduță*, de Stoichițoiu (2002: 243): *ministicluță* de parfum, respectiv de Chircu (2011: 77) *minifrigideruț*, observăm frecvența unor astfel de construcții în limba actuală:

(6) *Cum tot a venit toamna și nu mai e timp de stat la terasă, poți investi într-un* ***minibăruleț*** *unde tu și ai tăi să vă simțiți bine* (a1.ro);
(7) *Din cantitățile acestea obținem 40* ***mini-cești*** (prăjiturimblog.wordpress.com);
(8) *Sunt absolut delicioase și foarte pufoase aceste* ***mini checulețe*** *care bineînțeles că se pot face și într-o formă normală de chec* (gustos.ro);
(9) *Cafenea ziua,* ***mini-clubuleț*** *în weekenduri cu party-uri de cele mai multe ori adevărate, cu muzică adevărată și atmosferă acceptabilă* (geminis02.com);
(10) ***Mini tortulețele*** *astea câte grame or avea??? Un* ***minitortuleț*** *o fi echivalentul unei felii??* (miresici.ro);
(11) *Tânăra din Călan a devenit la rândul ei o* ***mini-vedetuță*** *care a crescut și a crescut până când s-a transformat în ditamai diva* (acasatv.ro).

BDD-V1702 © 2015 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:00:05 UTC)

Elementul de compunere *micro-* este rar utilizat în combinație cu un diminutiv, în ciuda faptului că cele două prefixoide sunt în concurență:

(12) *Cumpără* ***micro mașinuța*** *rc la prețuri accesibile de pe okazii.ro* (okazii.ro).

Florica Dimitrescu (1972: 140–141) discută diferențele de utilizare dintre *micro-* și *mini-*, explicația oferită aplicându-se și în cazul de față. Astfel, chiar dacă *micro-* este un prefixoid de origine greacă ce are vechime în limbă, acesta și-a păstrat o semnificație savantă, fiind utilizat în special pentru a forma termeni științifici și mai puțin pentru a forma termeni din limba standard. Spre deosebire de *micro-*, *mini-* nu formează termeni ce aparțin limbajului științific, ci termeni aparținând limbii comune. Astfel,

> „caracterul mai popular, chiar mai «familiar» al lui *mini-* în raport cu caracterul mai savant, propriu-zis științific, al lui *micro-* explică, credem, de ce prefixoidul *mini-* cunoaște, și probabil va continua să cunoască, un număr ridicat de formații noi" (Dimitrescu 1972: 141).

3.4. ***Diminutivarea și procedeul analitic***

Mergând pe modelul oferit de Carabulea (1972: 511), combinarea diminutivării cu procedeul analitic reprezintă o altă modalitate de marcare a dublei diminutivări în limba română. Autoarea precizează că derivatul substantival este precedat sau urmat adesea de adjectivul *mic*, exemplele oferite fiind preluate din literatură, inclusiv din texte de limbă veche, semn că procedeul este unul vechi în română: *bordeuț mic*, *mică cârmiță* ș.a., dar prezent și în momentul actual: *mică problemuță* (Chircu 2011: 77). Exemplele sunt numeroase:

(13) *se numește /beibi/* (melodia n.n.) *și e cumva așa un┴ o parte din┴ o* ***mică părticică*** *din viața mea și sunt sigur că și din viața multora* (*Acces direct*, 30.09.2013);
(14) *n-am apucat să beau din ea # decât o* ***guriță mică****# din cafea* (*Acces direct*, 15.10 2013);
(15) *șoc și groază în platoul emisiunii un /șou/ păcătos# loredana chivu a fost la un pas de leșin din cauza unu:i* ***animăluț mic*** *cât o nucă* (*Acces direct*, 18.10.2013);
(16) *era:: e un amanet acolo↓ da↓ A:șa:: într-o* ***vitrinuță mică*** *în care avea obiecte de vânzare↓ și văd un inel* (*La Măruță*, 20.11.2013).

De asemenea, adjectivul *minuscul*, postpus sau antepus, în combinație cu un diminutiv duce la apariția dublei diminutivări:

(17) *Formele Roxanei, puse în evidență de* ***rochița minusculă*** *au făcut furori, mai ales că toți au remarcat faptul că diva șatenă și-a subțiat trupul* (*Acces direct*, 26.09.2013);
(18) *Una peste alta, recunosc că nu mă simt în stare să fac nicio asociere logică între Xenofon ori Anabasis și această* ***străduță minusculă*** (ici-colo.ro).
(19) *Nu se știe ce succes la vânzare va avea* ***minuscula sticluță*** *cu ojă – 150 de lei* (telegrafonline.ro).

Un alt caz interesant de dubla diminutivare îl constituie diminutivarea substantivului, cât și a determinantului. Carabulea remarcă faptul că în afară de adjectivul *mic* „există și alte

BDD-V1702 © 2015 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:00:05 UTC)

cuvinte care apar uneori ca o marcă suplimentară a diminutivării" (Carabulea 1972: 512), cum ar fi: *bun, puțin, scump, tânăr*, aceste adjective putând fi folosite, la rândul lor, atât cu forma originală, cât și cu forma diminutivală: *căsuță puțintică, soricuță tânăruță, pruncuț tinerel, scumpuluța mea mămuță*[1]. Diminutivarea adjectivului și a substantivului determinat este denumită de Elsa Lüder „diminutivare plurilexematică" (Lüder 1995: 317), printre exemplele notate de Lüder pentru a ilustra procedeul de diminutivare plurilexematică fiind: *sumuliță bunicică, copiliță blândișoară, omuleț mărunt și slăbuț.*

Carabulea (1972: 512) subliniază faptul că acest tip de dublă diminutivare (diminutivarea substantivului și a determinatului) este un procedeu vechi, atestat încă din secolul al XVI-lea. Putem spune că procedeul este bine înrădăcinat în limbă, el fiind prezent și în româna actuală: *bluziță simpăticuță* (Chircu 2011: 77).

4. Diminutivarea multiplă

În această secțiune vom discuta cazurile în care se combină minimum trei mărci în exprimarea diminutivării, din care una este reprezentată obligatoriu de un sufix diminutival. Cazurile de diminutivare multiplă sunt atipice, însă ilustrează inventivitatea vorbitorilor și dorința acestora de intensificare a mesajului transmis.

4.1. *Trei sufixe diminutivale*

În limbajul popular și familiar întâlnim derivate cu trei sufixe diminutivale, iar apariția acestora în mediul virtual este o dovadă a existenței lor și în oralitate. Chiar dacă numărul acestora este restrâns, ele dovedesc permisivitatea limbii și ingeniozitatea vorbitorilor. Diminutivele formate cu trei sufixe diminutivale reprezintă variante orale ale limbii, neconvenționale:

(20) ***Anicuțica*** *este membru al Didactic.ro, comunitatea online a cadrelor didactice din România* (didactic.ro);
(21) ***Drăguțeluț*** (numele unui cal n.n.) *nu este încă înregistrat la un centru de echitație. Drăguțeluț se va putea antrena la 2 ani* (howrse.ro);
(22) *mă rog ca să se liniștească bebelina și să nu o mai doară* ***burticuțica*** (forum.desprecopii.com);
(23) *Mă alinta zicându-mi „mamaligă fără dinți" sau „mămăiță", „****mămicuțică****"* (formula-as.ro);
(24) *Sâmbătă m-am trezit pe la 10, am aspirat prin camera, am făcut* ***olecuțicuță*** *de ordine, apoi AXN* (domnupom.wordpress.com).

Sufixele diminutivale se atașează prin procedeul derivării în trepte, fiind o diminutivare suplimentară a unui termen care a primit deja două sufixe diminutivale. Punctul de pornire îl constituie termenul căruia i se adaugă un sufix diminutival – DIM1, acestui diminutiv i se adaugă un nou sufix diminutival – DIM2, iar noului derivat i se adaugă un al treilea sufix diminutival – DIM3, noul sufix aflându-se întotdeauna în partea dreaptă. În cazul sufixelor care se atașează unui substantiv feminin, în momentul adăugării unui nou sufix dispare vocala finală a sufixului precedent.

[1] Pentru mai multe exemple, v. Carabulea 1972.

BDD-V1702 © 2015 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:00:05 UTC)

Din exemplele de mai sus observăm o anumită regularitate în atașarea celui de-al treilea sufix, acesta fiind în toate cazurile identic cu primul sufix atașat, schema fiind una de tipul **termen + suf.$_1$ + suf.$_2$ + suf.$_1$**. Sufixele care pot fi repetate sunt *-ică, -uț* și *-uță*, acestea apărând atât la începutul lanțului sufixal, cât și la finalul acestuia. Derivatul *mămițicuță* este o excepție de la regula mai sus menționată, ceea ce dovedește faptul că în română combinarea a trei sufixe diminutivale diferite este posibilă:

(25) *Eu și copiii mei ne alintăm. Ei îmi zic **mămițicuța**, eu păsărica sau bulina, bulinel. Nu cred că e o rușine să alinți* (cuvintedealint.sentimente.ro).

4.2. *Diminutivarea și compunerea*

Excepțional pot să apară ambele elemente de compunere (v. **3.3.**) atașate unui diminutiv, într-un exemplu de tipul *micro-mini-rochiță* înregistrat de Elena Carabulea (1972: 511), prefixoidele având rol intensificator.

4.3. *Diminutivarea și procedeul analitic*

Diminutivarea multiplă este ilustrată de situațiile în care un substantiv diminutivat este însoțit de adjectivul *mic*, la rândul lui diminutivat, rezultând exemple de tipul: *colăcuț micuț, copilași mititei, o mititea căsuță* (Carabulea 1972: 511, v. și alte exemple), *mânușița aia micuță* (Lüder 1995: 317), *chestiuță micuță, un bugețel* foarte *mititel* (Chircu 2011: 77), „nici nu zici că o *fetiță micuță* și firavă așa ca tine poate să aibă așa o voce” (*Acces direct*, 18.10.2013).

De asemenea, încadrate la diminutivarea multiplă sunt cazurile în care, alături de o formă diminutivală sunt folosite cele două adjective discutate la **3.4.**, *mic* și *minuscul*. În exemplul oferit, pe lângă folosirea ambelor adjective, antepunerea acestora este o modalitate de subliniere a mesajului:

(26) *Eu deja folosesc mai puțin acul de cusut întrucât mi-am achiziționat o **mică** și **minusculă mașinuță** de cusut* (cartula.ro).

Un substantiv diminutivat însoțit de două sau mai multe adjective diminutivate este un caz de diminutivare multiplă, existând în sintagma creată minimum trei sufixe diminutivale: *păsărică drăgulică și frumușică* (Lüder 1995: 317). Sigur, amintim și situația în care atât substantivul, cât și adjectivul sunt derivate fiecare cu două sufixe diminutivale:

(27) *crys, ce **burticuță drăguțică** ai!* (mami.ro).

5. Cauze ale acumulării de mărci și aspecte normative

Dubla diminutivare reprezintă o acumulare de procedee echivalente și este explicată ca o redundanță (Hasselrot 1957: 306), întrucât „vorbitorul este preocupat de a conferi o valoare mai mare, nu numai informativă, ci și emoțională, unităților pe care le folosește într-un anumit context și într-o situație specifică” (Carabulea 1972: 510). Procedeul combinării a două sau trei sufixe diminutivale „reflectă tendința limbii de a exprima o anumită valoare prin mai multe mărci în același timp, întrucât un afix cu corp fonetic amplificat atrage atenția mai bine ascultătorului” (Tudose 1978: 176).

BDD-V1702 © 2015 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:00:05 UTC)

O altă cauză a combinării a două sau trei sufixe o reprezintă „uzura diminutivului” (Farcaș 2008: 44). Uzura diminutivului apare în momentul în care un cuvânt derivat cu un singur sufix diminutival își pierde valoarea diminutivală în mod obiectiv ori subiectiv printr-o folosire frecventă. Adăugarea unui alt sufix diminutival la o formă diminutivală uzată reprezintă o revigorare a acesteia din urmă, atunci când limba permite acest lucru. Mai mult, considerăm că în momentul în care limba nu permite atașarea a două sufixe diminutivale la un cuvânt dat (de obicei substantiv), revigorarea diminutivului uzat se poate face prin apelul la procedeul analitic, prin adăugarea determinantului *mic*.

Fenomenul de acumulare a două sufixe diminutivale nu caracterizează limba standard, el fiind specific limbajului popular (Tudose 1978: 176), iar dubla diminutivare în ansamblul ei este considerată de Carabulea (1972: 512) o caracteristică a limbajului popular și familiar. În general, dubla diminutivare și diminutivarea multiplă constituie o redundanță și nu este acceptată de limba standard. În special diminutivarea însoțită de procedeul compunerii sau de procedeul analitic este respinsă de normele limbii literare. Pușcariu (1974/1929: 299) analizând exemplul *mică cămăruță* constată că „*mic* în legătură cu un diminutiv este o expresie pleonastică”. În româna actuală exemple de tipul *mică problemuță, bluziță simpăticuță, minifrigideruț* sunt considerate structuri pleonastice, prin urmare greșeli de exprimare (Chircu 2011: 77). Astfel de sintagme cunosc amploare și sunt folosite destul de des în româna actuală.

6. Concluzii

Din analiza efectuată rezultă că dubla diminutivare și diminutivarea multiplă sunt procedee bine reprezentate în limba română actuală. Procedeul de acumulare de mărci diminutivale nu este unul recent, existând realizări și în limba româna veche, însă în perioada actuală frapează diversitatea și multitudinea situațiilor în care se recurge la o diminutivare suplimentară. Astfel, așa cum am observat, sunt termeni care acceptă două sufixe diminutivale (identice sau diferite) sau chiar trei sufixe diminutivale, existând o derivare în trepte. Inovațiile lexicale sunt în special substantive, dar și adjective sau adverbe, folosite cu precădere în limbajul colocvial. Un substantiv diminutivat poate primi un prefixoid sau un determinant adjectival care marchează ideea de micime. Nu în ultimul rând amintim situațiile în care un substantiv diminutivat este însoțit de unul sau mai multe adjective diminutivate, fiind creat un adevărat lanț diminutival.

În general, dubla diminutivare și diminutivarea multiplă sunt interpretate ca o intensificare, atât o intensificare a aspectelor denotative, cât și o intensificare a aspectelor conotative. Folosite pentru a atrage atenția, pentru a impresiona interlocutorul, pentru a aduce un plus de exactitate informației transmise sau trădând afecțiunea ori emoția vorbitorului, derivatele diminutivale rămân specifice mediului informal, nefiind considerate greșeli de exprimare. În schimb, deși din punct de vedere pragmatic nu există diferență de uz, sintagmele create prin acumularea a diverse mărci diminutivale marchează redundanța, fiind respinse categoric de normele limbii literare, însă circulând liber în limbajul familiar, mult mai permisiv.

BIBLIOGRAFIE

Bourciez, Édouard, 1956 [1930], *Éléments de linguistique romane*, ediția a IV-a, Paris, Librairie C. Klincksieck.

BDD-V1702 © 2015 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:00:05 UTC)

Carabulea, Elena, 1972, „Dubla diminutivare în limba română”, *Studii și cercetări lingvistice*, XXIII, 5, București, Editura Academiei R.P.R., p. 509-513.
Chircu, Adrian, 2011, „Despre diminutivarea substantivelor neologice în limba română actuală”, în Isabela Nedelcu, Alexandru Nicolae, Alice Toma, Rodica Zafiu (eds.), *Studii de lingvistică. Omagiu doamnei profesoare Angela Bidu-Vrănceanu*, București, Editura Universității din București, p. 69-79.
Coșeriu, Eugen, 1997 [1978], *Sincronie, diacronie și istorie. Problema schimbării lingvistice,* ed. a III-a (trad. rom. de Nicolae Saramandu), București, Editura Enciclopedică.
Diez, Frédéric, 1874, *Grammaire des langues romanes*, vol. II, ed. a III-a (trad. franceză de Alfred Morel-Fatio și Gaston Paris), Paris, Librairie A. Franck.
Dimitrescu, Florica, 1972, „Observații asupra lui mini-”, *Studii și materiale privitoare la formarea cuvintelor în limba română*, vol. al VI-lea, București, Editura Academiei R.P.R., p. 137-141.
Dressler, Wolfgang U., Lavinia Merlini Barbaresi, 1994, *Diminutives and Intensifiers in Italian, German and Other Languages*, Berlin – New York, Mouton de Gruyter.
Farcaș, Mircea, 2008, „Derivarea cu sufixe diminutivale în subdialectul maramureșean”, în Nicolae Saramandu, Manuela Nevaci, Carmen Ioana Radu (eds.), *Lucrările primului simpozion internațional de lingvistică*, București, Editura Universității din București, p. 35-47.
Hasselrot, Bengt, 1957, *Études sur la formation diminutive dans les langues romanes,* Uppsala, Wiesbaden.
Lüder, Elsa, 1995, *Procedee de gradație lingvistică* (trad. rom. de Horațiu Decuble), Iași, Editura Universității „Al. I. Cuza”.
Manova, Stela, Kimberley Winternitz, 2011, „Suffix order in double and multiple diminutives: with data from Polish and Bulgarian”, *Studies in Polish Linguistics*, 6, p. 115-138.
Pușcariu, Sextil, 1974 [1929], „Despre diminutivele românești”, în *Cercetări și studii*, București, Minerva, p. 297-302.
Stoichițoiu-Ichim, Adriana, 2002, „Aspecte actuale ale compunerii tematice”, în Gabriela Pană Dindelegan (coord.), *Aspecte ale dinamicii limbii române actuale*, București, Editura Universității din București, p. 225-248.
Tudose, Claudia, 1978, *Derivarea cu sufixe în româna populară,* București, Tipografia Universității din București.
Zafiu, Rodica, 2011, „Diminutivele în româna actuală: lexicalizare și utilizare pragmatică”, în Isabela Nedelcu, Alexandru Nicolae, Alice Toma, Rodica Zafiu (eds.), *Studii de lingvistică. Omagiu doamnei profesoare Angela Bidu-Vrănceanu*, București, Editura Universității din București, p. 373-382.

THE ACCUMULATION OF MARKERS TO EXPRESS DIMINUTIVIZATION. DOUBLE AND MULTIPLE DIMINUTIVIZATION

(*Abstract*)

In this article we analyzed some Romanian words and lexical structures formed by accumulation of diminutival markers. We make a difference between double diminutivization (two markers) and multiple diminutivization (minimum three markers). We investigate various cases of analytic and synthetic forms of combinations (combination of two or three diminutival suffixes, combination of diminutival suffixes with compositions etc.). Also, we observed that informal contexts are the propitious medium in which words and collocations formed by double and multiple diminutivization occur, the majority being rejected by the standard language norms.

BDD-V1702 © 2015 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:00:05 UTC)